

Asia: VN/31603/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden strategiaksi 2025-2029

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleiset huomiot

Helsingin kaupunki pitää strategialuonnosta kokonaisuutena kannatettavana.

Helsingin kaupungin elinkeino- ja työllisyyspalveluissa palvellaan tasapuolisesti kaikkia yritysasiakkaita, myös yhteiskunnallisia yrityksiä ja yhteisötalouden toimijoita. Helsinki pitää tärkeänä, että kaikki julkisesti tarjolla olevat yrityspalvelut, neuvonta, rahoitusinstrumentit ja kehittämisohjelmat ovat saavutettavissa myös yhteiskunnallisille yrityksille. Tämä tukee yhteisötalouden yhdenvertaista asemaa yrityskentässä ja mahdollistaa sen kasvun osana kaupungin elinvoimaa.

Strategian tavoitteet ja toimeenpano

Helsingin kaupunki katsoo, että strategialuonnoksen tavoitteet ovat oikeansuuntaisia, mutta niiden rinnalle tarvitaan selkeämpi kuvaus käytännön toimeenpanosta ja vastuutahoista. Strategiassa esitetyt toimenpiteet jäävät monin osin yleiselle tasolle, mikä vaikeuttaa vaikutusten arviointia ja seurannan suunnittelua. Lisäksi yhteisötalous on heterogeeninen kenttä, jonka tarpeet ja kehittämiskeinot vaihtelevat, mikä haastaa strategian käytännön toteutusta. Helsinki pitää strategialuonnoksen esitystä yhteisötalouden ja yhteiskunnallisten yritysten poikkihallinnollisen toimielimen perustamisesta kannatettavana johtamaan ja seuraamaan yhteisötaloutta koskevaa kehitystä.

Helsinki pitää strategialuonnoksen tavoitetta yhteiskunnallisten yritysten taloudellisesta kannattavuudesta tärkeänä. Helsinki kuitenkin muistuttaa, että yritysten toiminnan tulee olla aidosti kannattavaa, eikä sen tule olla riippuvaista yrityksille tarjottavista taloudellisista tukimekanismeista. Strategialuonnoksessa tulisi esittää nykyistä konkreettisemmin keinoja yhteiskunnallisten yritysten liiketoimintaosaamisen, kuten talouden kannattavuuden kehittämiseksi sekä toisaalta ohjata selkeämmin yrityksiä työllistämisen toimenpiteisiin liiketoiminnasta saatavilla tuotoilla.

Yhteiskunnalliset innovaatiot ja ekologinen kestävyys

Helsinki pitää tärkeänä, että strategialuonnoksessa tunnistetaan yhteiskunnallisten innovaatioiden merkitys kestävyyshaasteiden, kuten luonnonvarojen ylikulutuksen, ratkaisemisessa.

Yhteiskunnalliset innovaatiot voivat edistää siirtymää lineaaritaloudesta kohti kiertotaloutta erityisesti aloilla, joilla nykyiset liiketoimintamallit eivät vielä tue resurssien tehokasta käyttöä tai palveluiden korjaamiseen ja uudelleenkäyttöön perustuvaa arvonluontia.

Luonnoksessa tunnistetaan ekologisen kestävyysglobaalit haasteet ja kiertotalouden merkitys, mutta nämä näkökulmat jäävät vähälle huomiolle esitettävissä toimenpiteissä. Myös maininta toimialakohtaisista painotuksista kaipaa täsmennystä: ehdotuksista ei käy ilmi, mitä toimialoja strategia koskee erityisesti. Strategiassa olisikin hyödyllistä tuoda esiin konkreettisemmin, miten yhteiskunnalliset innovaatiot ja yhteisötalous voivat konkreettisesti tukea ekologista kestävyyttä eri toimialoilla.

Yhteisötalouden ja yhteiskunnallisen yrittäjyyden vaikutukset työllisyyteen

Suomessa toimivilla työhön integroivilla yhteiskunnallisilla yrityksillä on merkittävä rooli heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työnhakijoiden työllistämisessä ja työmarkkinoille integroinnissa. Helsingin kaupunki pitää kannatettavana strategialuonnoksen tavoitetta perustaa Suomeen lisää työhön integroivia yhteiskunnallisia yrityksiä sekä näiden toimintaympäristön kehittämistä.

Strategialuonnoksessa todetaan, että vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyden edistäminen edellyttää toimimista laajassa ekosysteemissä. Helsinki pitää nykyistä laajemmin yhteistyötä olennaisena toiminnan vaikuttavuuden kasvattamiseksi pitkäaikaistyöttömyyden vähentämisessä. Helsinki kannattaa myös julkisia hankintoja koskevan työllistämisehdon käytön merkittävää laajentamista ja pitää innovatiivisten hankintojen laajempaa hyödyntämistä lähtökohtaisesti kannatettavana.

Strategialuonnoksessa todetaan työllisyyttä edistävien vaikuttavuusperusteisten hankintojen lisäämisen edellyttävän selkeitä mittareita, pitkäjänteistä arviointia sekä hankkijoiden että tuottajien

osaamisen lisäämistä. Helsinki pitää vaikuttavuusperusteisten hankintojen käytön lisäämistä sekä mittareiden ja arvioinnin määrittelyä kannatettavana ja tarpeellisenä.

Strategialuonnoksen mukaan erityisesti vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työllisyyttä tulisi edistää yhä enemmän vaikuttavuusperustaisesti niin työllisyyspolitiikassa kuin julkisilla hankinnoilla. Luonnoksessa ei kuitenkaan eritellä, millaisilla työllisyyspoliittisilla toimenpiteillä tai konkreettisilla uudistuksilla tavoitteeseen pyritään. Helsinki pitää vaikuttavuusperusteisuutta kannatettavana lähtökohtana vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työnhakijoiden työllistymiseksi. Helsinki ei kuitenkaan pidä strategialuonnosta tai sen kirjausta tarkoituksenmukaisena keinona edistää kohderyhmän työllistymistä kuntien vastatessa julkisten työllisyyspalveluiden toteuttamisesta.

Helsinki pitää tärkeänä, että yhteiskunnallisten yritysten toiminta- ja perustamisedellytyksiä vahvistetaan muun muassa neuvonnan ja koulutuksen keinoin. Pelkästään Helsingissä oli syyskuussa 2025 yli 43 000 pitkäaikaistyötöntä työnhakija-asiakasta, joista aiheutuu Helsingille inhimillisten kustannusten lisäksi huomattavia taloudellisia kustannuksia. Helsinki pitää tärkeänä yhteiskunnallisten yritysten toimintaedellytysten vahvistamista sekä näiden yritysten kannusteita vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien asiakkaiden rekrytoimiseksi.

Helsinki toivoo kuitenkin strategialuonnokseen kirjattavan nykyistä konkreettisemmin tavoitteet ja keinot, miten yhteiskunnallisia yrityksiä tuetaan vaikeassa työmarkkina-asemassa olevien työnhakijoiden työllistämässä yrityksiin strategiakauden aikana.

Niittynen Mervi
Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia